

EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

April 2025 | DA

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

LEDER

Leder

Civilsamfundet går til kamp mod polarisering i samfundet

Vi er i nu april måned, og vi tænker stadig tilbage på den energi, der blev skabt, og de indblik, vi fik, under vores flagskibsarrangementer i marts – arrangementer, der endnu en gang viste civilsamfundets vilje og styrke.

Marts var en intens og inspirerende måned i Det Europæiske Økonomiske og Social Udvalg. Vi afholdt vores årlige ungdomsarrangement, *Dit Europa, din mening*, hvor vi giver ordet til Europas fremtid: de unge – mange af dem stadig i gang med deres ungdomsuddannelse – fra hele kontinentet, herunder Storbritannien og EU-kandidatlandene.

Vi afholdt også vores anden *civilsamfundssuge*, hvor vi samlede over 800 repræsentanter for civilsamfundet fra hele Europa til at deltage i livlige debatter, udveksling af bedste praksis og fælles udvikling af løsninger til at styrke den demokratiske deltagelse. Arrangementet blev i år afholdt under overskriften *Styrkelse af samhørigheden og deltagelsen i polariserede samfund*.

I denne turbulente tid er der mange presserende spørgsmål. Så hvorfor lige netop polarisering?

Polarisering – dvs. skærpelsen af modsatrettede holdninger – kan være en normal del af den demokratiske debat, som ofte er rodfæstet i ideologier. Faktisk er en livlig debat og tilkendegivelse af forskellige og endda modstridende holdninger en vigtig del af ethvert åbent og pluralistisk samfund som vores. Som EØSU ofte har påpeget er åben debat, der ikke er begrænset på nogen måde, "grundlaget for et deltagelsesbaseret samfund, som igen er en forudsætning for et godt fungerende demokrati".

Men den form for polarisering, vi ser i dag, er anderledes. Vi ser en stigning i negativ polarisering og populisme, der afviser dialog, udhuler tilliden og undergraver de demokratiske værdier. Både inden for politik og i det offentlige liv bliver der stadig mindre plads til kompromis. Når polariseringen bliver fjendtlig – og bidrager til had eller modvilje – er den med til at forstyrre den sociale samhørighed og skabe splittelse, og i værste tilfælde fører den til vold.

Formålet med at tilegne vores arrangement polarisering var at rette lyset mod den bekymrende stigning af polariseringens giftige egenskaber, som langsomt siver ind i alle kroge af de europæiske samfund.

Denne bekymrende tendens forstærkes af en række trusler: udenlandsk indblanding i de demokratiske processer, spredning af desinformation og manipulering af sociale medier for at lukke munden på personer med andre holdninger og fremme ekstreme synspunkter. Vi ser også et voksende pres på mediefriheden – enten gennem monopolisering, statslig indblanding eller angreb på journalister – i en tid, hvor frie og pluralistiske medier er vigtigere end nogensinde.

Vi er i EØSU dybt bekymret over stigningen i hadrelateret kriminalitet i hele Europa, herunder kriminalitet forbundet med religion, seksuel orientering eller køn. Had underminerer demokrati, svækker vores institutioner og skaber mistillid hos borgerne.

Og netop derfor spiller civilsamfundet en afgørende rolle. Civilsamfundsorganisationerne har drivkraften og modet til at forsvare det demokratiske rum, opretholde de grundlæggende

rettigheder og styrke strukturen i vores samfund. Herunder til at stå op imod den giftige virkning af negativ polarisering.

Civilsamfundsugen var vores måde at støtte denne indsats på. Den gav mulighed for meningsfuld dialog, nye idéer og samarbejdsbaseret problemløsning med henblik på at fremme deltagelse og social samhørighed. Vi afholdt paneldebatter med kontaktgruppen om forskellige emner, og en dag var dedikeret til det europæiske borgerinitiativ (ECI) – EU's vigtigste værktøj til direkte demokrati.

Som en del af civilsamfundsugen uddelte EØSU også for 15. gang *civilsamfundsprisen* til tre fremragende initiativer, der har som mål at bekæmpe polarisering i Europa. Disse projekter var udvalgt blandt 50 bidrag fra 15 medlemsstater og viser både udfordringens omfang og civilsamfundsaktørernes store engagement i at imødegå den resolut.

Jeg håber, at dette års *civilsamfundsuge* og vores prisvindere vil skabe ny optimisme og tro på den rolle, som civilsamfundet kan spille med hensyn til at forsvare og fremme de europæiske demokratiske værdier.

Og mens vi stadig gennemgår idéerne, forslagene og erfaringerne fra vores arrangementer i marts, giver vi i denne apriludgave ordet til nogle af deltagerne i *civilsamfundsugen* og *YEYS*. God læsning.

Laurențiu Plosceanu

Næstformand med ansvar for kommunikation

VIGTIGE DATOER

8. maj 2025

[Arrangement om styrkelse af sårbare migranter](#)

10. maj 2025

[Europadagen 2025](#)

22. maj 2025

[Konference: "Citizens can defeat disinformation", Lissabon, Portugal](#)

11. juni 2025

[Konference: "Forsyning af prisoverkommelig energi i Europa"](#)

18.-19. juni 2025

EØSU's plenarforsamling

ET SPØRGSMÅL TIL...

Fragmentering af det indre marked har direkte indvirkning på leveomkostningerne i EU og bringer mange europæere på randen af fattigdom. Vi har talt med Emilie Prouzet, der er ordfører for [udtalelsen](#), og spurgt, hvordan EØSU mener man bør tage hånd om problemet for at skabe et retfærdigt og konkurrencedygtigt indre marked.

PRISEN FOR ET INDRE MARKED, DER IKKE FUNGERER, ER FOR HØJ

af Emilie Prouzet

Det indre markeds dysfunktioner har en direkte indvirkning på leveomkostningerne, og EØSU beklager, at situationen forværres. Leveomkostningerne er mere end nogensinde før det primære problem for vores medborgere, navnlig de unge. Mest udsatte er de 94,6 millioner europæere, der risikerer at leve i fattigdom eller i social udstødelse.

IMF anslår, at ikke-toldmæssige hindringer inden for EU svarer til en toldsats på ca. 44 % for varer, hvilket er tre gange så meget som hindringerne mellem de amerikanske stater, for nu at anvende en gængs sammenligning. For tjenestemarkedet når tallet op på 110 %!

Fødevarer, boliger, energi, sundhedspleje, uddannelse: mange områder er berørt, og der findes europæiske initiativer. Vi er alle nødt til lægge os i selen: det gælder medlemsstaterne, erhvervslivet og Kommissionen i sin egenskab af traktatens vogter. Jeg vil gerne nævne tre af de vigtigste anbefalinger i vores rapport.

For det første er vi absolut nødt til hurtigst muligt at tage fat på de territoriale forsyningsbegrænsninger og private operatørers nationale segmentering, som begrænser konkurrencen og fører til højere priser for forbrugerne. 14 mia. USD. Det er den ekstraomkostning, der ifølge en undersøgelse lavet i 2020 af Det Fælles Forskningscenter (JRC) pålægges forbrugerne hvert eneste år. Under hensyntagen til inflationen giver det mening, at det vigtigste mål nu er at forbedre det indre marked. Kommissionen arbejder på dette område, primært gennem SMET – taskeforcen for håndhævelse af reglerne for det indre marked. Selv om problemet er komplekst, er der blevet fremsat forslag. Lad os vurdere deres indvirkning og gøre hurtige fremskridt på dette område.

Vi foreslår også at fremskynde retsforfølgningen af nationale regler, der er i strid med EU-retten. Vi bør undersøge muligheden for foreløbige påbud mod klare overtrædelser af EU-reglerne. Vi må ikke tillade, at der indføres hindringer. Visse medlemsstaters protektionisme har direkte konsekvenser. Hvad kan vi gøre ved, at lægemidler risikerer at udløbe, før de kan omdirigeres til et sted, hvor de kan gøre gavn?

Endelig har vi pligt til at finde en afbalanceret tilgang mellem forebyggelse af udhuling af høje standarder for bæredygtighed, velfærd og beskyttelse af arbejdstagere, reduktion af unødvendige administrative byrder og lettelse af grænseoverskridende handel for at fremme et retfærdigt og konkurrencedygtigt indre marked.

LIGE TIL SAGEN

EØSU-medlem Elena Calistru, ordfører for udtalelsen [Lad os lægge kriserne bag os - Foranstaltninger til en modstandsdygtig, sammenhængende og inklusiv europæisk økonomi](#), skriver om de økonomiske udfordringer, der er ved at opbygge en økonomi, som beskytter borgerne og virksomhederne mod økonomisk turbulens og akutte leveomkostningskriser.

ØKONOMISK MODSTANDSDYGTIGHED: FRA KRISESTYRING TIL BESKYTTELSE AF BORGERNE

Af Elena Calistru

Europas økonomiske arkitektur er blevet stresstestet af de seneste kriser, hvor almindelige mennesker bærer den største byrde. Vores udtalelse *Lad os lægge kriserne bag os* skitserer en køreplan for en økonomi, der beskytter enkeltpersoner og virksomheder i stedet for at udsætte dem for økonomisk turbulens.

Tre krav til økonomien skiller sig ud:

For det første skal de økonomiske prognoser udvikle sig fra retrospektiv analyse til foregribende intervention. Når inflationen dukker op, rammer den køkkenbordene før den kan aflæses på de økonomiske resultattavler. Vi har brug for avancerede systemer til tidlig sporing, der afslører forsyningsflaskehalse og uregelmæssigheder i prisoverførslen, før de omsættes til prismæssigt uoverkommelige varmeregninger og dagligvarer. De husholdninger, der er mest sårbare over for økonomiske chok, er netop dem, der har mindst kapacitet til at absorbere dem. Der er derfor brug for en detaljeret kortlægning af sårbarhed for at sikre målrettet beskyttelse.

For det andet skal den finanspolitiske kapacitet skifte fra katastrofeberedskab til indbygget stabilisering. NextGenerationEU var imponerende, men improviseret. Permanente finanspolitiske stabiliseringsmekanismer under civilsamfundets tilsyn vil sikre, at kriseberedskabet beskytter dem, der er mest udsatte. Når den økonomiske styring ignorerer de fordelingsmæssige virkninger, underminerer det deraf følgende sociale pres den modstandsdygtighed, vi søger at opbygge. Sociale betingelser i forbindelse med EU-finansiering bør ikke ses som bureaukratiske hindringer – de kan sikre, at økonomisk vækst omsættes til højere levestandarder for alle.

For det tredje skal markedsintegrationen fremskyndes, hvor det har størst betydning for forbrugerne. Energiomkostninger, der langt overstiger konkurrenternes, er ikke kun makroøkonomiske indikatorer – de resulterer i månedlige regninger, der presser husholdningernes budgetter i hele Europa. Strategiske investeringer i grænseoverskridende infrastruktur og integration af energimarkedet er ikke blot abstrakte økonomiske mål, men skaber håndgribelige fordele for familier og virksomheder, der oplever et pres på leveomkostningerne.

Økonomisk politik, der er udformet uden input fra civilsamfundet, er som sejlads uden lokal viden – teknisk muligt, men uklogt i praksis. Når politikker udformes med fuld deltagelse af dem, der skal leve med konsekvenserne, skaber de altid bedre resultater. Dette handler ikke om høring som en formalitet: det handler om at udnytte det organiserede civilsamfunds kollektive viden i hele den politiske cyklus.

Europas konkurrencedygtige sociale markedsøkonomi har brug for en modernisering, der ikke lader den i stikken. Ideen om, at valget står mellem konkurrenceevne og beskyttelse af borgerne fremføres af personer med begrænset økonomisk fantasi. De kommende udfordringer kræver institutionel kreativitet, der sætter økonomisk modstandsdygtighed og menneskers trivsel i centrum for Europas økonomiske styring.

MÅNEDENS GÆST

I kølvandet på det amerikanske svigt har Europa fået et meget klart valg: forsvar Ukraine nu, som I ville forsvare jer selv, eller stå over for den russiske hær på jeres eget område om lidt. Det er ikke nogen nem kamp, men ingen kamp er tabt, før den er begyndt. Nu må vi bare se, hvor mange europæere, der står

sammen med os, skriver månedens gæst, den ukrainske journalist Tetyana Ogarkova.

***Tetyana Ogarkova** er ukrainsk journalist, skribent og litteraturekspert fra Kyiv. Hun er koordinator for den internationale afdeling i det ukrainske krisemediecenter og medvært på podcasten "Explaining Ukraine". Hun er samtidig lektor på Mohyla universitet i Kyiv og har en Ph.d. i litteratur fra det franske universitetet Paris-XII Val-de-Marne.*

ET FORSVARBASERET EUROPA, ET KAPLØB MED TIDEN

Af Tetyana Ogarkova

I begyndelsen af marts i år rejste jeg fra Kyiv med et meget tungt hjerte. Jeg var på vej til Frankrig i to dage for at deltage i et symposium om

Ukraine. Derfor kunne jeg ikke deltage i en vigtig ceremoni i Kyiv. Vores ven, digteren Svitlana Povalyaeva, skulle på hovedstadens centrale plads, Maidan, tage en sidste afsted med sin ældste søn, Vassyl, som faldt i kamp i en alder af 28 år. Hans yngre bror, Roman, døde i sommeren 2022 i kampen for at befri Kharkivregionen. Han blev 24 år.

Jeg steg på toget med en knude i maven. Jeg havde efterladt mine tre børn derhjemme. Det var ikke første gang, jeg rejste til udlandet under krigen, men denne gang blev jeg overmandet af frygt.

Jeg vidste, at advarselssystemet på min telefon ikke ville lyse rødt i tilfælde af overhængende fare for russiske ballistiske missiler. I et par dage ville jeg være 2.000 kilometer væk hjemmefra uden adgang til information om mine døtres sikkerhed. Det var ulideligt.

Hvis advarselssystemet svigtede, var det fordi USA havde afbrudt efterretningerne til Ukraine, herunder om tidlig opdagelse af ballistiske missiler fra russisk område. USA havde også indstillet den militære støtte og var gået så vidt som at standse udstyr, der allerede var sendt afsted til Polen.

Få dage senere vendte jeg hjem til Ukraine. I mellemtiden havde der været forhandlinger mellem den ukrainske, den amerikanske og den saudiarabiske delegation. Ukraine var parat til en fuldstændig og øjeblikket våbenhvile – såfremt Rusland gjorde det samme. Donald Trump var tilfreds. Efterretningerne fra USA blev genoptaget sammen med den militære bistand, som var blevet aftalt under Biden-administrationen.

Men tilliden er brudt. Når først man er blevet svigtet, er det svært at lade som om, alt er okay.

Har Europa også denne følelse af svigt? Tiden med NATO's sikkerhedsparaply under amerikansk ledelse er forbi. Trump-administrationen har vendt den ryggen. USA vil mindske den militære og humanitære tilstedeværelse i Europa og bringe Rusland – aggressoren – ud af sin diplomatiske og økonomiske isolation.

Hvis Trump ønsker en våbenhvile i Ukraine så hurtigt som muligt og uanset hvordan, er det fordi han ikke anser den vanskelige situation i ukrainske som vigtig. Han vil bare mindske omkostningerne for det amerikanske budget. USA deltager ikke længere i møder såsom dem, der afholdes på Ramstein-basen, og der er ikke planer om yderligere amerikansk militær bistand i indværende år.

Fred på bekostning af ukrainsk nederlag har ingen konsekvenser for den amerikanske administration. Udsendingene Steve Witkoff og Keith Kellogg har foreslået planer om at splitte Ukraine i to eller tre separate dele – et spejlbillede af det nazistiske Tyskland efter 2. Verdenskrig. Som om det var Ukraine, der var aggressoren, der havde tabt krigen.

Men Europa er også truet. Når Trump ønsker at reducere antallet af amerikanske tropper i Europa og kræver bidrag på 5 % til hvert NATO-medlemslands forsvarsbudget, er det fordi han mener, at Europas forsvar er et europæisk problem.

Og Rusland ser med. For Rusland er et NATO uden amerikansk lederskab hverken en forsvarsstyrke eller en afskrækkende faktor. Hvor længe vil det tage at opbygge et "forsvarsbaseret Europa", der er i stand til på egen hånd at garantere sin sikkerhed? Hvis dette spørgsmål virker for abstrakt, så prøv at svare på dette: Hvilke europæere vil stille op for at forsvare de baltiske lande, hvis Rusland indleder et angreb efter sine uddannelsesoperationer i Hviderusland i september 2025?

I kølvandet på det amerikanske svigt har Europa fået et meget klart valg: forsvar Ukraine nu, som I ville forsvare jer selv, eller stå over for den russiske hær på jeres eget område om lidt. Det er ikke nogen nem kamp, men ingen kamp er tabt, før den er begyndt.

I slutningen af marts blev jeg opmærksom på en spørgeundersøgelse, der skulle veje den ukrainske offentlige holdning. Over 80 % af ukrainerne er parate til at fortsætte deres kamp mod Rusland, selv uden støtte fra USA.

Nu må vi bare se, hvor mange europæere, der står sammen med os.

EØSU

EØSU og Kommissionen til fælles forsvar for civilsamfundet

I en debat med Michael McGrath, kommissær med ansvar for demokrati, retlige anliggender, retsstatsprincippet og forbrugerbeskyttelse, advarede EØSU om de igangværende forsøg på at bringe dem, der kæmper for demokrati, social retfærdighed og grundlæggende rettigheder, til tavshed samt miskreditere og svække dem, og erklærede sig rede til at gå sammen med Kommissionen om at beskytte det europæiske civilsamfund og bekæmpe polarisering.

EØSU er klar til at indtage en praktisk rolle i Kommissionens kommende civilsamfundsstrategi, som er under udarbejdelse, og som skal styrke demokratiet og civilsamfundets råderum og samle splittede samfund i hele EU. Med stadig flere angreb på civilsamfundsgrupper og uafhængige medier er EØSU fast besluttet på at kæmpe imod og hjælpe med at beskytte fundamentet for et frit og åbent samfund.

"EØSU står fast på at forsvare, beskytte og styrke civilsamfundet. Som hjemsted for det europæiske civilsamfund vil vi ikke blot se passivt til. Vi vil aktivt modvirke forsøg på at svække civilsamfundets råderum. Vi vil slå til lyd for stærkere støtte til samt bedre beskyttelse og større anerkendelse af civilsamfundets rolle, når det gælder om at styrke vores demokratier", understregede EØSU's formand

Oliver Röpke på EØSU's plenarforsamling den 27. marts, som omfattede en debat på højt plan om at mindske polariseringen i vores samfund med deltagelse af kommissær **Michael McGrath**.

Oliver Röpk e sagde, at NGO'er og græsrodsbevægelser i stigende grad kæmper med demokratisk tilbagegang, restriktiv lovgivning, smædekampagner og strategiske retssager, som skal bringe personer, der har en anden holdning, til tavshed, og som indgår i en bredere indsats for at miskreditere og svække dem, der kæmper for demokrati, social retfærdighed og grundlæggende rettigheder.

Under henvisning til de seneste beskyldninger mod miljø-NGO'er, som visse medlemmer af Europa-Parlamentet har fremsat, advarede Oliver Röpk e om det særligt alarmerende i, at angrebene ikke kun er kommet fra parter uden for vores institutioner, men i nogle tilfælde indefra.

Kommissær Michael McGrath sagde, at EØSU har enestående forudsætninger for at yde et meget værdifuldt bidrag til Kommissionens arbejde med at styrke demokratiet og samle et splittet samfund. Han mente, at man bedst kan bekæmpe polarisering ved at styrke europæerne og få dem til at føle sig repræsenteret: "Hvis det lykkes os, vil vi kunne få bragt vores lokalsamfund, samfund og Unionen tættere på hinanden. Uanset hvad vi gør, ved vi, at det er vigtigt med civilsamfundsorganisationernes fortsatte engagement".

Den nye EU-strategi for civilsamfundet, som blev bebudet i Kommissionens arbejdsprogram for 2025, vil understøtte, beskytte og styrke civilsamfundsorganisationer og menneskerettighedsforkæmpere.

På plenardebatten blev de vigtigste budskaber fra EØSU's [civilsamfundsuge 2025](#), som blev afholdt under overskriften *Styrkelse af samhørigheden og deltagelsen i polariserede samfund, ligeledes fremlagt*. Blandt talerne var **Brikena Xhomaqi**, medformand for kontaktgruppen, som præsenterede de vigtigste krav, der var blevet fremsat i løbet af ugen, civilsamfundsprismodtager **Richard Vaško** fra Slovak Debate Association samt ungdomsaktivist **Kristýna Bulvasová**, som fremlagde de vigtigste anbefalinger fra EØSU's årlige ungdomsarrangement, [Dit Europa, din mening!](#) (YEYS).(II)

[EØSU opfordrer til et mere ambitiøst og inklusivt EU-arbejdsprogram](#)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) har opfordret Kommissionen til at rette fokus på økonomisk modstandsdygtighed, social retfærdighed og bæredygtighed i sit arbejdsprogram for 2025, som fastlægger EU's

lovgivningsmæssige og politiske prioriteter. Under en plenardebat med EU-kommissær for økonomi og produktivitet Valdis Dombrovskis gentog EØSU - som spiller en vigtig rolle i udformningen af arbejdsprogrammet - sit engagement i at hjælpe med at udvikle en dagsorden, der tager hånd om presserende udfordringer og samtidig opbygger en mere inklusiv og fremadskuende Europæisk Union.

I december 2024 præsenterede EØSU sit [bidrag til arbejdsprogrammet](#), der har temaet Fremad i fællesskab: En modigere, enklere og hurtigere Union. Visionen er et afhjælpe de økonomiske og geopolitiske

udfordringer for EU. Hvert år bidrager EØSU til [arbejdsprogrammet](#) gennem omfattende høringer og anbefalinger for at sikre, at det tjener de europæiske borgere og virksomheder bedst muligt.

EØSU's formand **Oliver Röpké** hilste det stærke samarbejde med Kommissionen velkommen. Han anerkendte Kommissionens indsats, men efterlyste en mere ambitiøs og inklusiv tilgang. "Vi er fortsat opsat på at skabe politikker, der fremmer økonomisk stabilitet, social lighed og demokratiske værdier," sagde han.

Valdis Dombrovskis bekræftede, at Kommissionens arbejdsprogram for de næste fem år skal forbedre den økonomiske konkurrenceevne og sikkerheden. "En indsats for at mindske bureaukratiet er et vigtigt element i opbygningen af dette mere konkurrencedygtige Europa. Vores dagsorden for forenkling handler om at sikre, at vores regler bidrager til at nå – og ikke hindre – vores økonomiske, sociale, miljømæssige og sikkerhedsmæssige mål," sagde kommissæren.

Vigtige prioriteter i 2025

Økonomisk vækst og konkurrenceevne

Arbejdsprogrammet har fokus på strukturelle reformer, den nye flerårige finansielle ramme (FFR) og stærkere kapitalmarkeder. EØSU går aktivt ind for en bredere tilgang til økonomisk modstandsdygtighed og håndtering af den træge vækst, leveomkostningskrisen og den stigende geopolitiske usikkerhed.

Ikke bare mindre lovgivning, men mere intelligent lovgivning

EØSU støtter Kommissionens indsats for at mindske de administrative byrder, men advarer om, at forenkling af lovgivningen ikke må ske på bekostning af social beskyttelse eller miljøstandarder.

Fremme af innovation og investeringer

Arbejdsprogrammet prioriterer EU's teknologiske lederskab med skarpt fokus på digitale netværk, kunstig intelligens og kvanteteknologier. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at skabe de rette betingelser til at forebygge kapitaludstrømning og fremme langsigtede investeringer i Europa.

Et mere retfærdigt og grønnere Europa

Arbejdsprogrammet sigter mod at styrke den sociale og miljømæssige bæredygtighed ved at tage hånd om udfordringer som mangel på kvalificeret arbejdskraft, fødevarerikkerhed og bæredygtig finansiering. EØSU understreger betydningen af politikker, der fremmer social samhørighed og en retfærdig digital omstilling.

Forberedelse på udvidelse og på fremtiden

Mens EU forbereder sig på en mulig udvidelse efter 2028, opstiller arbejdsprogrammet planer for finansiel og politisk stabilitet. EØSU insisterer på, at der skal tages hensyn til civilsamfundets perspektiver for at sikre politikker, der opfylder alle europæeres behov. (tk)

EU's nye vision for landbruget er et opmuntrende skridt i retning mod at beskytte landbrugere

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) hilser Kommissionens nye [Vision for landbrug og fødevarer](#) velkommen. Det er en køreplan for reformer, der skal styrke landbrugernes stilling og opbygge bæredygtige fødevarer systemer. Dog ønsker

EØSU større ambitioner i den fælles landbrugspolitik.

Visionen, som blev drøftet på EØSU's plenarforsamling den 27. marts, omfatter foranstaltninger til at styrke landbrugernes forhandlingsposition, gøre forsyningskæden mere gennemsigtig og forbedre dialogen om fødevarerpolitik. EU's landbrugskommissær, **Christophe Hansen**, beskrev den som et "måltret svar på ønskerne om en konkurrencedygtig, retfærdig og modstandsdygtig landbrugsfødevarer sektor", og han understregede, at det er vigtigt at arbejde tæt sammen med alle interessenter, herunder civilsamfundet.

EØSU's formand, **Oliver Röpké**, bemærkede, at visionen afspejler mange af EØSU's prioriteter. "Den anerkender den rolle, som alle landbrugsfødevareraktører spiller i at sikre bæredygtighed og konkurrenceevne", sagde han og tilføjede, at EØSU's anbefalinger på nogle områder var mere vidtgående end Kommissionens forslag.

EØSU's medlemmer bifaldt initiativer til at styrke producenternes rolle i forhandlinger og kontrakter. "Skriftlige kontrakter med genforhandlingsklausuler vil øge gennemsigtigheden og landbrugernes forhandlingsposition", sagde **Stoyan Tchoukanov**, ordfører for EØSU's udtalelse [Ændring af forordningen om den fælles markedsordning](#) om styrkelse af producenternes stilling i forbindelse med forhandling og indgåelse af kontrakter.

Kommissionen har også planer om at øge samarbejdet i hele fødevarer systemet og fremme bæredygtig produktion og sundere kost. **Emilie Prouzet**, ordfører for EØSU's udtalelse [Nye regler om grænseoverskridende håndhævelse mod illoyal handelspraksis](#), ser dette som et første skridt i retning mod at støtte landbrugere og samtidig undgå juridisk usikkerhed.

Visionen omfatter et tilsagn om et nyt risiko- og krisestyringssystem for hele EU, hvilket er i tråd med EØSU's opfordringer til mere robuste værktøjer til håndtering af miljø-, markeds- og klimarelaterede chok. Der er også forventninger om en fremtidig strategi for generationsskifte, som vil hjælpe unge landbrugere med adgang til jord, investeringsfærdigheder og infrastruktur i landdistrikterne.

Trods bred støtte er der fortsat visse bekymringer. Deltagerne i debatten bemærkede, at det er vanskeligt at drøfte reformer af landbrugspolitikken efter 2027 uden klarhed om det næste EU-budget. EØSU efterlyser også, at sociale betingelser håndhæves mere konsekvent, og advarer om, at visionen ikke til fulde tager hånd om spørgsmål som den markeds-koncentration og finansielle spekulation, der påvirker fødevarer priserne.

EØSU bekræftede igen sin rolle som en vigtig partner i at omdanne Kommissionens vision til politik. Udvalget lovede fortsat samarbejde for at sikre, at der tages vare på landbrugernes, producenternes, arbejdstagernes og forbrugernes interesser, når fremtiden for EU's landbrugspolitik besluttet. (ks)

Kan den europæiske havpagt skabe en bæredygtig blå økonomi?

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) bakker op om den europæiske havpagt og opfordrer indtrængende Kommissionen til at sikre, at den bliver en solid ramme for handling - ikke blot en hensigtserklæring.

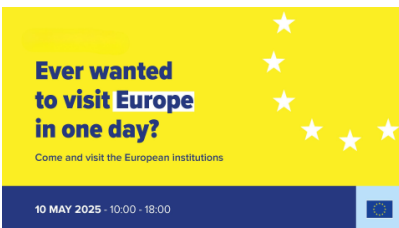
Pagten skal være i overensstemmelse med eksisterende EU-politikker såsom den grønne pagt, strategien for den blå økonomi, verdensmålene for bæredygtig udvikling, og skabe balance mellem økonomisk vækst, miljøbeskyttelse og social retfærdighed.

Klimaændringer, forurening og overfiskeri bringer havene og kystsamfundene i fare. Pagten har til formål at forbedre forvaltningen, styrke innovation og fremme en bæredygtig blå økonomi. En nylig offentlig høring samt input fra civilsamfundet afspejler stigende støtte til ambitiøse, inklusive foranstaltninger.

Javier Garat Pérez, ordfører for udtalelsen, understregede, at: "Kystsamfundene i EU står over for en række indbyrdes forbundne økonomiske, sociale og miljømæssige udfordringer. For at imødegå disse udfordringer er vi nødt til at fremme en bæredygtig og konkurrencedygtig blå økonomi (herunder fiskeri og akvakultur), bevare et sundt, modstandsdygtigt og produktivt hav og arbejde på en omfattende dagsorden for viden om og forskning i havene samt innovation og investeringer på området".

EØSU efterlyser strømlinet forvaltning mellem EU-agenturer, forbedret maritim planlægning og investeringer i forskning gennem programmer som Horisont Europa. Udvalget slår også til lyd for en handlingsplan for "blå" fødevarer, bæredygtig skibsbygning og en retfærdig omstilling for søfolk. Støtte til kulturarven i kystområder og inddragelse af de unge er afgørende.

Hvis pagten skal lykkes, kræver det stærk politisk vilje, finansiering og ansvarlighed. Hvis det gøres rigtigt, kan det positionere Europa som en global leder inden for bæredygtige have og skabe såvel økologisk modstandsdygtighed som økonomiske muligheder. (ks)

Dørene åbnes med et smil – Europadagen kalder, og vi står klar til at byde dig velkommen!

Den 10. maj kan du træde ind i hjertet af og hjemstedet for det europæiske organiserede civilsamfund hos Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg i Jacques Delors-bygningen, Rue

Belliard 99, 1040 Bruxelles.

Dette års Europadag er noget ganske særligt, da vi fejrer **75-året for Schumanerklæringen** – det historiske grundlag for europæisk enhed og samarbejde. Ved denne vigtige lejlighed åbner EØSU dørene hele dagen og tilbyder engagerende, informative og underholdende aktiviteter samt mulighed for at gå på

opdagelse.

Fra politiske entusiaster til nysgerrige unge – der vil være noget for enhver smag.

Du kan samle stempler på din opdagelsesrejse hos EØSU:

- Alle **tematiske stande** byder på sjove udfordringer.
- Saml et stempel ved hver stand i et særligt pas.
- Returner dit pas med alle stempler og **hent din særlige belønning!**

Gå ikke glip af muligheden for at mødes og få en snak med EØSU's formand Oliver Röpke på en særlig stand!

Han vil være der for at byde velkommen, besvare dine spørgsmål og dele sin vision for det europæiske civilsamfund – det er en enestående mulighed for at komme i direkte kontakt med EØSU's ledelse.

Flere oplevelser venter i form af:

- dit **portræt** ved en karikaturtegner
- et **legehjørne for børn**
- en funky **fotokabine**
- et **lykkehjul** med overraskelser
- og en **afstemningssimulering i realtid**, hvor du kan sætte dig i et EØSU-medlems sted!

Find ud af, hvordan vores **sektioner og grupper** hjælper med at udforme EU's politik og værdier.

Lad os fejre de idéer, der forener Europa. KOM med dine venner, familie eller på egen hånd – men **MØD OP!**

Det er mere end et besøg - vær nysgerrig og lad dig inspirere!

Læs mere om alle EØSU's aktiviteter på Europadagen: [Besøg os på Europadagen den 10. maj! | EØSU.](#)

#EuropeDay (kk)

Sæt kryds i kalenderen: EU's grønne uge kommer til Bruxelles i juni

Under EU's grønne uge fra den 3. til den 5. juni kommer det til at handle om et rent, konkurrencedygtigt og cirkulært Europa.

[Den europæiske interessentplatform for cirkulær økonomi \(ECESP\)](#), flagskibsinitiativet fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) og Kommissionen, er stolt over at være medarrangør af [EU's grønne uge 2025](#) med fokus på cirkulære løsninger for et

konkurrencedygtigt EU. Under dette års konference vil man drøfte, hvordan den cirkulære økonomi kan styrke den bæredygtige konkurrenceevne, reducere affald og fremme innovation. Fra den 3.-4. juni vil man under debatter på højt plan se nærmere på de politiske aspekter ved cirkularitet efterfulgt af indgående drøftelser med interessenter den 5. juni om cirkularitetens potentiale for et ressourceeffektivt og konkurrencedygtigt Europa.

Arrangementet vil også være en lejlighed til at fremlægge rapporten fra den [interessentdialog](#), der blev afholdt den 10. april i EØSU. Dette opvarmningsarrangement til konferencen gav interessenterne mulighed for at føre livlige drøftelser om aftalen om ren industri, EU's bioøkonomiske strategi og den kommende retsakt om cirkulær økonomi.

Du kan tilmelde dig konferencen om EU's grønne uge [her](#). (ac)

NYT FRA GRUPPERNE

[EU har brug for en økonomisk muskel, der lever op til dets ambitioner](#)

Af Antonio García del Riego, medlem af EØSU's Arbejdsgivergruppe

Europa står ved en kritisk skillevej og oplever historiske udfordringer, der spænder fra den grønne omstilling til krig lige uden for døren og en stigende global konkurrence. Der skal mere end politiske erklæringer til for at tage disse udfordringer op. Det kræver penge og evnen til at mobilisere dem, kanalisere dem og mangedoble dem. Kort sagt forudsætter det et stærkt, konkurrencedygtigt og selvstændigt finansielt system. Desværre er det ikke, hvad vi har at gøre godt med.

Finansiering er selve livsnerven i enhver moderne økonomi. En hvilken som helst ny fabrik, el-bil, hospitalsudvidelse eller cleantech startupvirksomhed er afhængig af, at en eller anden vil tage den risiko at finansiere den. Og i Europa er denne "en eller anden" ofte en bank. SMV'er, som udgør 99 % af alle virksomheder i EU, afhænger i altovervejende grad af banklån for at kunne vækste, investere og eksportere. Men lige netop de institutioner, der udgør kernen i vores finansieringsøkosystem, risikerer at blive udkonkurreret og overreguleret.

I EU taler man ofte om "strategisk autonomi" inden for energi, forsvar og digital infrastruktur, mens den finansielle autonomi sjældent indgår i samtalen. Det burde den.

I dag varetages mere end 60 % af al investeringsbankvirksomhed i Europa af blot fire amerikanske banker. De forestående Basel IV-regler vil finde fuld anvendelse i EU, men hverken i USA, UK eller Japan. Denne

asymmetri udgør en konkurrencemæssig hindring for de europæiske banker. Hvis de europæiske banker skal være i stand til at finansiere den dobbelte omstilling og støtte strategiske sektorer, så skal de **konkurrere på lige vilkår**.

Kapitalmarkedsunionen er nødt til at bevæge sig væk fra retorik og blive et egentligt indre marked for opsparing og investering. For at det kan lade sig gøre, har vi brug for **intelligent, proportionel og gunstig regulering**, der værner om stabilitet og beskytter forbrugerne, men også **frigør vækst og konkurrenceevne**. Dette er lig med:

- proportionalitet
- teknologineutralitet og
- resultatbaserede regler.

Europa har ikke råd til at være naiv. I en verden, der i stigende grad formes af magtpolitik og økonomiske blokke, **er finansiel styrke lig med suverænitet**. Det har USA og Kina indset. Det er vi også nødt til.

Told, desinformation og kaos: hvad venter forude for Europa?

Af EØSU's Arbejdstagergruppe

"Det er umuligt for nogen at lyve, medmindre han mener, at han kender sandheden. Vrøvl kræver ikke denne form for overbevisning." Filosof Harry G. Frankfurts bog med titlen *On Bullshit* føles særlig relevant efter den såkaldte "Liberation Day" i Washington.

Den 2. april annoncerede USA's præsident en fast importtold på 10 % for alle og særlige toldsats for de "værste syndere". Der blev opstillet en liste over disse syndere, der omfattede "gensidige toldsats" for andre lande, herunder 20 % for EU. At disse tal i vid udstrækning er meningsløse, og [at de bestemt ikke er i overensstemmelse med en korrekt definition af gensidige takster](#), gav naturligvis ikke anledning til bekymring for præsidenten. Det tæller heller ikke, at [EU's underskud på handelen med tjenesteydelser næsten udligner den samlede handel mellem de to blokke](#). En korrekt gengivelse af fakta har imidlertid aldrig været hensigten.

Hvad kan borgerne forvente, nu hvor vi går ind i en ny handelskrig baseret på nonsens? Højere inflation, usikkerhed på markedet og tilbagegang for de europæiske industrier. Det er endnu uvist, om nogen af disse tiltag vil gavne de amerikanske arbejdstagere.

Ud over at finde en løsning på toldspørgsmålet skal EU beskytte arbejdstagere og job hjemme og afbøde de umiddelbare virkninger, ikke bare som følge af taksterne, men også på grund af den usikkerhed, der er forbundet med deres vilkårlighed. Det betyder, at vi skal reaktivere vores interne efterspørgsel og sikre, at velstanden omfordeles og udnyttes effektivt.

Det betyder også, at vi skal beskytte og investere i vores nøgleindustrier og -sektorer, diversificere energikilderne, tackle leveomkostningskrisen og reformere EU for at gøre beslutningstagningen effektiv. Et stærkt og modstandsdygtigt samfund er det eneste, der kan forhindre kopier af Trump i at spire frem på hele kontinentet. Arbejdsmarkedets parter udgør en central komponent i dette samfund. En af Musk-Trump-duos svorne fjender er fagforeninger og med god grund.

[Europas sociale beskyttelsessystemer er under pres: Poverty Watch-rapporten for 2024 afdækker de aktuelle udfordringer](#)

Af EØSU's Gruppe af civilsamfundsorganisationer

Den 8. april offentliggjorde Det Europæiske Antifattigdomsnetværk (EAPN) sin seneste [Poverty Watch-rapport](#) **Towards a systemic approach to social protection.**

Rapporten blev offentliggjort ved en [begivenhed](#), der var arrangeret i samarbejde med EØSU's Gruppe af civilsamfundsorganisationer i Bruxelles, og omhandler de udfordringer, der skal overvindes for at sikre stærke og modstandsdygtige sociale beskyttelsessystemer. Dette er særlig relevant i den nuværende situation, hvor EU's velfærdsstater kæmper med stadig strammere budgetter som følge af nationale udgiftsbegrænsninger og stigende forsvars- og sikkerhedsudgifter.

Rapporten, der bygger på oplysninger fra 19 nationale EAPN-medlemsorganisationer, viser, at en systemisk tilgang til omfattende og effektiv social beskyttelse kræver, at politikkerne indgår i langsigtede strategier, hvor der er en balance mellem de økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter. Disse politikker skal være baseret på solid dokumentation, data og meningsfuld deltagelse af personer, der oplever fattigdom.

EAPN's nationale netværk udtrykker bekymring over nedskæringer i de sociale udgifter. Derudover giver indikatorer såsom en høj grad af manglende udnyttelse af sociale ydelser fortsat anledning til bekymring med hensyn til effektiviteten af politikker, der ikke når ud til dem, der har behov for og er berettiget til sociale ydelser.

Ifølge rapporten har reaktionen på en verden i hastig forandring præget af digitalisering, krig, en aldrende befolkning og klimaændringer været utilstrækkelig, hvilket understreger behovet for at genetablere en systemisk tilgang til socialpolitikker.

Juliana Wahlgren, direktør for EAPN, understregede sagens hastende karakter og sagde: "EU er nødt til at beskytte velfærdsstaten og prioritere sociale udgifter. Dertil indeholder Poverty Watch-rapporten anbefalinger om bl.a. minimumsindkomst, boligkrisen og energiomstillingen. Effektivitet og tilstrækkelighed er afgørende. Næste år vil Kommissionen lancere en EU-strategi til bekæmpelse af fattigdom, men den kan kun lykkes, hvis medlemsstaterne anlægger en virkelig systemisk tilgang til social beskyttelse. Mere end 20 % af EU's befolkning lever i risiko for fattigdom, og derfor har vi ikke råd til at fortsætte med fragmenterede politikker – social beskyttelse skal være stærk, koordineret og effektiv".

Séamus Boland, formand for Gruppen af civilsamfundsorganisationer, sagde: "Udryddelse af fattigdom kræver en utrættelig indsats fra alle medlemsstaters side. Meget af den fattigdom, der opleves i EU, går i

arv fra generation til generation og kan være særlig barsk for børn og ældre. Inden for områder som uddannelse, boliger og energi med høje omkostninger skal der indføres særlige foranstaltninger rettet mod systemets svagheder. Ellers vil EU som politisk enhed få svært ved at bevare borgernes tillid".

Krzysztof Balon, næstformand for Gruppen af civilsamfundsorganisationer og ordfører for [EØSU's udtalelse](#) om den første EU-strategi for bekæmpelse af fattigdom nogensinde, som blev bebudet i de [politiske retningslinjer for Kommissionen 2024-2029](#), udtalte: "En effektiv EU-strategi for bekæmpelse af fattigdom skal bygge på erfaringerne fra de mennesker, der konfronteres med fattigdom, og imødekomme deres behov. Strategien bør også støtte civilsamfundsorganisationer og inddrage dem i udformningen og gennemførelsen af passende projekter og foranstaltninger til bekæmpelse af social udstødelse".

Udtalelsen fremlægges på [EØSU's plenarforsamling](#) den 16.-17. juli.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

[Civilsamfundssugen 2025: Civilsamfundet er nøglen til at mindske polariseringen i Europa](#)

Styrkelse af samhørigheden er en vægt, der hviler på skuldrene af civilsamfundsorganisationerne, som har styrken og motivationen til at beskytte det civile og demokratiske rum. Det var hovedbudskabet fra civilsamfundssugen, som for andet år i træk fandt sted i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) for at drøfte den alarmerende tendens til udbredt polarisering i samfundet i EU.

Mere end 800 mennesker, bl.a. repræsentanter for civilsamfundsorganisationer, NGO'er og ungdomsgrupper samt interessenter og journalister var samlet i EØSU fra 17.-20. marts i anledning af [civilsamfundssugen](#) for at udveksle synspunkter og drøfte, hvordan samhørigheden og deltagelsen kan styrkes i polariserede samfund.

Civilsamfundssugen bestod af 14 møder, der var tilrettelagt af medlemmerne af EØSU's kontaktgruppe og partnere i det europæiske borgerinitiativs dag, bl.a. blev EØSU's civilsamfundspris overrakt. Deltagerne udarbejdede en udførlig række af [konkrete tiltag og vigtige krav](#) for at skabe mere samhörige samfund, som bl.a. går ud på at:

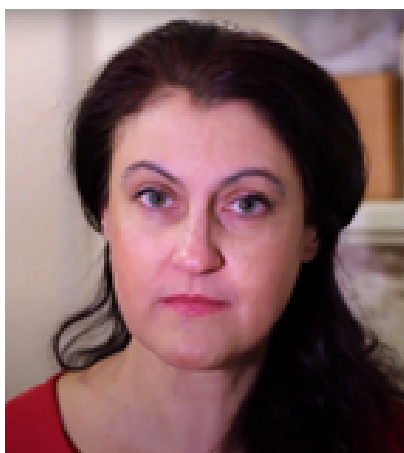
- styrke samhørigheden gennem uddannelse og kultur
- skaffe økonomisk overkommelige og bæredygtige boliger
- styrke borgerdeltagelsen via det europæiske borgerinitiativ
- sikre en inkluderende retfærdig omstilling og grøn og blå vækst
- etablere en stærk europæisk strategi for civilsamfundet
- optrappe støtten og finansieringen til civilsamfundsorganisationer
- engagere de unge i at skabe et stærkere og mere modstandsdygtigt Europa
- booste innovation og teknologi til gavn for almenvellet.

Ved det afsluttende møde sagde EØSU's formand **Oliver Röpke**: "Her ved afslutningen af den anden civilsamfundsuge er jeg dybt inspireret af den energi, den ukuelighed og det engagement, som civilsamfundsaktører i hele Europa viser. Denne uge har vist, at når civilsamfundet samler sig, kan vi skabe løsninger, der styrker vores demokrati, fremmer den sociale samhørighed og skaber et Europa, der virkelig tjener borgerne".

Fra Kommissionen fremhævede **Henna Virkkunen**, ledende næstformand med ansvar for teknologisk suverænitæt, sikkerhed og demokrati, den afgørende rolle, som civilsamfundsorganisationer spiller i at navigere i samfund efter europæiske kerneværdier.

Victor Negrescu, næstformand for Europa-Parlamentet, opfordrede kraftigt til handling og bad civilsamfundsorganisationerne om at vise deres styrke og reagere på aggressiv retorik: "Vi har behov for et stærkt civilsamfund og et reelt partnerskab mellem civilsamfundet og beslutningstagerne for i fællesskab at skabe et samfund med sammenhængskraft, der gør en reel forskel i folks liv".

Repræsentanter fra civilsamfundsorganisationer understregede, at civilsamfundet ikke kun leverer tjenester, men udgør et væsentligt element af demokrati og deltagelse. **Nataša Vučković**, generalsekretær for Serbiens center for demokrati, var optimistisk i forhold til civilsamfundets muligheder for at spille en afgørende rolle i at bekæmpe de grundlæggende årsager til og udbredelsen af antidemokratiske og antieuropæiske fortællinger i både EU og kandidatlandene. Det kan lade sig gøre ved at afkode Den Europæiske Union og sikre, at alle borgere mærker fordelene ved EU i deres dagligdag. (at)

[Hvad er der galt med Europa: utryghed og usikkerhed er den nye normal](#)

Vores samfund ædes op af en utryghed, der som en usynlig sygdom kryber ind overalt og får folk til at føle sig dybt magtesløse og prisgivet kræfter, de ikke har kontrol over. Det var budskabet fra Albena Azmanova, der er universitetsprofessor og prisvindende forfatter, og som holdt en vægtig hovedtale under EØSU's civilsamfundsuge. I dette interview med EØSU info folder hun de væsentligste årsager til denne epidemi ud, bl.a.

tendensen til at prioritere ligestilling frem for økonomisk stabilitet.

I din hovedtale under civilsamfundssugen talte du om en epidemi af utryghed som årsagen til tilbagegangen i politiske frihedsrettigheder. Du beskrev det som en usynlig sygdom, der driver os til vanvid. Kan du fortælle mere om, hvad du mener med en "epidemi af utryghed"? Hvordan opstår den?

Folk føler en tiltagende magtesløshed, og antallet af dødsfald som følge af manglende håb – især selvmord på arbejdspladsen – er i stigning i velstående samfund. Dette er det mest smertefulde og dermed mest synlige udtryk for den utryghed, som skyldes, at der er blevet skabt usikkerhed om vores eksistensgrundlag. Det handler ikke kun om, at folk har fået nok, og at tilliden til politiske institutioner er aftagende, selvom det ofte er det, vi hører. Mistillid kan være sundt, da det fører til krav om ansvarlighed. Vrede kan være produktiv, da den kan være det brændstof, der starter en kamp for retfærdighed og fører til meningsfulde forandringer.

Den nuværende sygdom i vores samfund, som jeg i mit arbejde kalder "allestedsnærværende utryghed", er noget andet. Det er en særlig form for usikkerhed, en akut *magtesløshed*, fordi folk føler, at de er prisgivet kræfter uden for deres kontrol.

Som enkeltpersoner oplever vi utryghed som *manglende evne til at klare* de helt elementære opgaver i vores liv. Denne følelse af ikke at kunne magte tingene skaber en frygt for at miste fodfæstet, for at miste det, man har – sit job, sin opsparing, evnen til at præstere, sin forstand. Så problemet er ikke så meget fattigdom eller ulighed, men snarere oplevet eller forventet tab, frygt for at miste fodfæstet. Det er sådan enkeltpersoner oplever utryghed.

Samfund oplever utryghed som manglende evne til at styre sig selv og komme igennem svære perioder. Tag f.eks. covid-19. Hvordan kunne vores rige, videnskabeligt fremragende samfund med sofistikerede institutioner tillade, at et folkesundhedsproblem, som var forårsaget af en virus, der hverken var helt ukendt eller så dødelig igen, udviklede sig til en alvorlig sundhedskrise og derefter en økonomisk og social krise? Svaret er, at det var fordi, vores regeringer havde skåret drastisk ned på de offentlige investeringer i bl.a. sundhedsvæsenet.

Der er et andet aspekt af utryghed. Det udløses af *særlige politikker*, af den nyliberale kombination af frie markeder og åbne økonomier, hvor rentabilitet er bestemmende for beslutningerne. For at sikre national eller europæisk konkurrenceevne på det globale marked i en verdensomspændende konkurrence om fortjeneste har centrumvenstre- og centrumhøjreeliten haft travlt med at mindske jobsikkerheden (så virksomhederne fik fleksibiliteten til at blive konkurrencedygtige) og skære ned på udgifterne til offentlige tjenester. Det har betydet, at alle har fået mere ansvar, men færre ressourcer til at forvalte det. Vi bliver bedt om at gøre mere med mindre.

Som eksempel kan nævnes: Kommissionen beder medlemsstaterne gøre mere inden for social retfærdighed, men beder dem samtidig skære i udgifterne. Dette misforhold mellem stadigt større ansvar og stadigt færre ressourcer skaber en følelse af usikkerhed og tvivl om, vi kan klare det. Det er ikke en sund form for usikkerhed, som giver os lyst til at bevæge os ud i verden, overveje vores muligheder, tage risici og vise, at vi kan. I stedet er det en giftig frygt, frygten for at miste vores eksistensgrundlag og forventningen om en mørkere fremtid.

Hvad er efter din mening årsagen til, at autoritære ledere og højreorienterede partier bliver stadig mere populære? Hvad er din vurdering af de demokratiske frihedsrettigheder og respekten for EU's kerneværdier i Europa i dag?

Den voksende støtte til højreorienterede autoritære ledere og partier skyldes den *politisk drevne utryghed*. Folk føler sig utrygge, så de hungrer efter sikkerhed og stabilitet. De føler en afmagt, så de sætter deres lid til stærke ledere, som vil skabe øjeblikkelig stabilitet med en jernnæve. De øger f.eks. udgifterne til militæret og giver politiet mere magt, sådan som EU er i gang med lige nu.

Fundamentet til alt dette blev lagt tidligere af centrumpartier, som skabte større usikkerhed i vores samfund af nyliberale årsager. Efter min opfattelse bærer centrumvenstre et særligt ansvar for tingenes sørgelige tilstand. I egen selvforståelse er det sociale demokratis kald at kæmpe for retfærdighed, men dets fokus har været på at bekæmpe én form for uretfærdighed: manglende ligestilling. Men det, folk ønsker, er økonomisk stabilitet: mulighed for at kunne tilrettelægge deres eget liv og fremtid.

Bare tænk på, at vi kan have samfund med fuld ligestilling, som samtidig er præget af dyb utryghed. Det er ikke det, jeg vil kalde et fremgangsrigt samfund. Desuden er folk ikke nødvendigvis opsatte på at udrydde ulighed, hvis det er ensbetydende med at blive behandlet som tabere, der kompenseres (og ydmyges) med en smule omfordeling: de ønsker ikke at være tabere til en start.

I din tale talte du om "de olympiske lege i offermentalitet". Kan du beskrive, hvad det er, og hvorfor vi skal væk fra det?

Igennem de seneste ca. fem årtier har kampen mod forskelsbehandling antaget form af identitetspolitik. Grupper, som gennem tiden har lidt under forskelsbehandling, er blevet behandlet som "beskyttede mindretal" og har fået løftet deres status med foranstaltninger til positiv særbehandling som f.eks. målrettede forfremmelser og kvoteordninger. Når det sker i en situation, hvor utryghed kryber ind overalt, hvor de gode jobs og andre ressourcer er knappe, begynder disse beskyttede grupper at konkurrere om de begrænsede ressourcer. I et sådant klima bliver offerrollen en slags trumfkort: jo større den opfattede offerrolle, jo stærkere krav på beskyttelse.

På den ene side skaber dette nag mellem konkurrerende grupper og udhuler solidariteten. På den anden side kan ingen kalde sig vindere, da de bliver ved med at være ofre. For offerrollen og den oplevede forskelsbehandling er jo netop det, der giver dem en begrundelse for at kræve beskyttelse. De eneste vindere i denne grimme konkurrence om adgang til ressourcer og særlig beskyttelse er eliten, som storsindet gør sig i rollen som beskytter. Slutresultatet er magtesløse grupper, der bekæmper hinanden som fjender, mens deres beskyttere – den politiske elite – får endnu mere magt i kraft af disse kampe.

I lyset af alt dette hvorfor er civilsamfundet da så vigtigt for at bevare demokratiet og de borgerlige frihedsrettigheder, som mange af os tager for givet? Hvorfor er det civilsamfundet og ikke demokratiske valg, der er modgiften til magtmisbrug?

Når vi stemmer, er vi alene. Vi får en stærk følelse af magtesløshed og frustration på grund af usikkerhed, og vi lader denne uro komme til udtryk gennem vores stemme. Derfor vinder reaktionære partier frem ved frie og retfærdige valg. Civilsamfundet fungerer efter en anden logik og har en særlig kilde til magt: sammenhold. Når vi er sammen med andre, forenet af en fælles sag, er vi ikke alene. Vi føler os mindre utrygge, mindre magtesløse, fordi vi kan støtte os til vores kammerater. Når utrygheden bliver mindre, forsvinder frygten, og vi kan se fremad, vi kan tænke stort.

Albena Azmanova er professor i statskundskab og samfundsvidenskab ved City St George's, University of London og medredaktør af tidsskriftet *Emancipations*. Hendes seneste bog *Capitalism on Edge* (2020) har vundet mange priser, herunder Michael Harrington Book Prize, som foreningen American Political Science Association uddeler til fremragende værker, der viser, hvordan lærdom kan bruges i kampen for en bedre verden.

Kritisk tænkning er vigtig

"Vi lærer skoleelever, at fakta skal verificeres, men meninger skal debatteres med respekt. Den reelle kritiske tænkning respekterer en mangfoldighed af synspunkter", udtaler Richard Vaško fra den slovakiske debatforening (SDA), der er vinder af EØSU's civilsamfundspris for bekæmpelse af polarisering med

dens Critical Thinking Olympiad - Olympiske lege i kritisk tænkning. Vi har talt med Richard, hvis projekt vandt førsteprisen, og han fortalte os om Olympiaden, og hvorfor undervisning i kritisk tænkning er afgørende i nutidens polariserede verden, der er præget af desinformation.

Kan du beskrive en disciplin eller en runde af Olympiaden for kritisk tænkning? Kan du give et eksempel på en opgave eller et spørgsmål?

Eleverne deltager i en skolerunde eller i en regional runde af Olympiaden for kritisk tænkning i en test, der varer en til to timer. De har fuld adgang til internettet og online værktøjer til faktatjek, som de bruger til at løse en række opgaver. Udfordringerne fokuserer på mediekendskab, afsløring af manipulation og forudindtagetthed, fortolkning af data og undersøgelser, kortlægning af logiske fejlslutninger og formulering af deres egne argumenter.

I en nylig runde blev eleverne eksempelvis bedt om at skrive et indlæg om, hvorvidt "der bør installeres overvågningskameraer i skolerne for at øge sikkerheden" – et aktuelt emne i den offentlige debat i Slovakiet. I en anden opgave blev de bedt om at analysere en viral [TikTok-video](#), hvori der blev delt en konspirationsteori om Taylor Swift. De skulle også kortlægge typiske træk ved konspiratorisk tænkning. I en tredje opgave skulle de afgøre, hvilken af to videoer der var [AI-genereret](#), og hvilken der var [ægte](#).

Alle tidligere [opgaver](#) er offentligt tilgængelige på slovakisk på sitet www.okm.sk.

Hvad håber du at opnå med Critical Thinking Olympiad? Hvad fik dig til at gå i gang med projektet?

Det er vores mål at hjælpe skoleelever i den alder, hvor de begynder at bruge de sociale medier og forbruge digitalt indhold, så de udvikler de nødvendige færdigheder til at navigere i dette rum på en kritisk, ansvarlig og velovervejet måde. Gennem regelmæssig feedback efter hver opgaverunde og gennem e-læringskurser, der er tilgængelige som forberedelse, bliver eleverne udstyret med nogle vaner og værktøjer, som de kan overføre og anvende i dagligdagen. I sidste ende sigter vi mod at skabe en generation af unge, der er oplyste, modstandsdygtige over for desinformation og i stand til at føre en faktabaseret, konstruktiv dialog.

Vi søsatte dette projekt som reaktion på en alvorlig kløft i vores uddannelsessystem: Der indgår stadig meget lidt mediekendskab og kritisk tænkning i de officielle læseplaner. Mere end halvdelen af de slovakiske skoleelever lærer aldrig noget om, hvordan man afgør, om information er troværdig. Kun [16 %](#) af de slovakiske unge kontrollerer regelmæssigt de oplysninger, de får fra medierne. Det resulterer i, at [56 %](#) af befolkningen hælder til at tro på konspirationsteorier eller direkte løgne. Det ønskede vi at lave om på ved at indføre en skalerbar og virkningsfuld indsats i skolerne rundt om i landet.

Hvorfor mener du, at det er så vigtigt at udvikle kritisk tænkning i den nuværende situation? Har vi en chance for at vinde krigen mod fake news?

Fake news har altid eksisteret i en eller anden form, men vi lever lige nu i en tid med hidtil usete informationsmængder. Når de sociale medier er den primære informationskilde for mange unge, bliver det nemt at sprede desinformation, misinformation og hadefuld tale. Det er blevet en altafgørende livskompetence at vide, hvordan man filtrerer og navigerer i dette kaotiske informationslandskab.

Ikke desto mindre vil vi aldrig helt kunne "vinde" krigen mod de falske nyheder - de er et mål, der hele tiden flytter sig og er i konstant udvikling. Men det, vi *kan* gøre, er at klæde de unge på til at kunne bruge nogle værktøjer til nemmere at kunne orientere sig i dette miljø, stille relevante spørgsmål og tænke sig om, inden de deler noget.

Har du fået noget feedback på dit projekt? Kan du give et eksempel?

Vi indsamler detaljeret feedback efter hver opgaverunde, og svarene er i overvældende grad positive. Eksempelvis sagde 93 % af de lærere, hvis elever deltog i Olympiaden, at den er med til at opbygge elevernes modstandsdygtighed over for desinformation og fuphistorier. Desuden nåede vores Net Promoter Score - et nøgleparameter for brugertilfredshed - op på + 76 i den sidste opgaverunde, hvilket anses for at være fremragende.

Hvilket råd ville du give andre civilsamfundsorganisationer, der ønsker at opnå resultater med lignende aktiviteter eller programmer?

Alle lande og deres udgangspunkt er forskellige, og de lokale organisationer ved bedst, hvad der fungerer for deres lokalsamfund. Men følgende principper har fungeret godt for os:

For det første og vigtigst af alt, så pådutter vi ikke de unge, hvad de skal tænke. Reel kritisk tænkning respekterer en mangfoldighed af synspunkter. Hvis eleverne føler, at deres holdninger afvises eller bliver dikteret, trækker de sig tilbage. Vi lærer dem, at fakta skal verificeres, men at meninger skal debatteres med respekt.

For det andet er tilgængelighed og rummelighed afgørende. Medmindre vi får "boblen til at briste" og når ud til andre skoler end eliteskoler, vil det ikke have nogen egentlig virkning. Vores program er gratis, udelukkende online, let tilgængeligt og foreligger også på vores største etniske mindretals sprog. I år var 53 % af deltagerne studerende fra erhvervsrettede gymnasier.

For det tredje skal man fra begyndelsen tænke på skalerbarhed og udnytte den ny teknologi for at opnå dette. Vi gør brug af kunstig intelligens til at graduere åbne besvarelser. Det betyder, at vi kan bevare en undervisningserfaring af høj kvalitet uden at ty til multiple choice-test. Selv om den digitale tidsalder har givet os alvorlige udfordringer, udstyrer den os samtidig med nogle effektive værktøjer til at tackle dem.

Richard Vaško har deltaget i den slovakiske debatforening (SDA), siden han var 12 år gammel. Han er vinder af National Debate League i Slovakiet og repræsenterede Slovakiet ved World Schools Debating Championships. Han afsluttede med topkarakterer i sin klasse i jura, politik og filosofi ved University of Warwick i Det Forenede Kongerige og læser nu til en Master of Philosophy in Education (Knowledge, Power, Politics) ved University of Cambridge.

Siden 2021 har Richard arbejdet i SDA, hvor han grundlagde og nu koordinerer Olympiad Critical Thinking. Han har også samarbejdet med det slovakiske undervisningsministeriums team for strategisk kommunikation (StratCom) og er medforfatter til lærebøger til undervisere om mediekendskab for Slovakiets undervisnings- og ungdomsinstitut. Han forsker og arrangerer en multietnisk sommerskole for dårligt stillede børn sammen med Mathias Bel-instituttet, en NGO med fokus på etniske mindretal og marginaliserede romasamfund i Slovakiet.

EØSU'S CIVILSAMFUNDSPRIS KORT FORTALT

EØSU's flagskibsinitiativ civilsamfundsprisen er foreløbig blevet uddelt 15 gange. Prisen tildes projekter med en særligt kreativ og innovativ tilgang til spørgsmål af høj relevans for EU.

Ansøgninger kan indsendes af alle civilsamfundsorganisationer, der er officielt registreret i EU og udfører deres virke på lokalt, regionalt, nationalt eller europæisk plan. Prisen kan også tildes enkeltpersoner, der bor i EU, og virksomheder, der er registreret eller har aktiviteter i EU, forudsat at deres projekter udelukkende er nonprofitprojekter.

Kun initiativer og projekter, der gennemføres i EU, kan komme i betragtning. De skal være gennemført eller igangværende inden ansøgningsfristen.

Formålet med prisen er at skabe opmærksomhed om, hvordan civilsamfundet på fremragende vis bidrager til at skabe en europæisk identitet og et EU-borgerskab samt fremme de fælles værdier, der styrker den europæiske integration.

Hvert år vælges et nyt tema. I 2023 var det projekter med fokus på mental sundhed. I 2022 tildelte EØSU helt undtagelsesvist en pris inden for to temaområder: unge og Ukraine. I 2021 gik prisen til klimaprojekter, der fremmede en retfærdig omstilling. I 2020 erstattede EØSU civilsamfundsprisen med en engangspris for civil solidaritet, som var tilegnet bekæmpelse af covid-19. Andre tidligere temaer har været ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders indflydelse og status, europæiske identiteter og kulturarv samt migration.

I oktober 2024 lancerede EØSU den 15. udgave af civilsamfundsprisen, hvor temaet var bekæmpelse af skadelig polarisering af det europæiske samfund.

Emnet polarisering er mere presserende end nogensinde før. I en tid med flere sammenfaldende kriser – herunder covid-19-pandemien, Ruslands krig i Ukraine samt udbredt social og økonomisk ustabilitet – er

mistilliden til offentlige institutioner og myndigheder vokset, hvilket danner grobund for skadelig polarisering.

Civilsamfundet spiller en central rolle, når det gælder om at bekæmpe denne mistillid og overvåge arnesteder for polarisering online og offline, styrke den sociale samhørighed og værne om de demokratiske idealer. Sammen med de offentlige myndigheder kan civilsamfundet bidrage til at beskytte det liberale demokrati mod autoritære tendenser.

Derfor har EØSU besluttet at tildele sin seneste civilsamfundspris til nonprofitinitiativer, der griber effektivt ind ved at gennemføre forebyggende foranstaltninger for tidlig varsling og (om nødvendigt) nedtrapning, der sikrer, at de demokratiske værdier respekteres, at polariseringen ikke bliver skadelig, og at ensidige fortællinger ikke fører til voldshandlinger.

MØD VINDERNE

I forbindelse med EØSU's 15. civilsamfundspris er der blevet kåret tre vindere fra henholdsvis Slovakiet, Belgien og Frankrig. Vinderne, som blev afsløret den 20. marts ved en prisoverrækkelse under [civilsamfundstugen](#), er blevet hædret for deres inspirerende arbejde med at bekæmpe negativ polarisering

rundt omkring i Europa.

Præmiesummen blev delt mellem de tre vindere, og vinderen af førstepladsen modtog 14.000 EUR. Vinderne af anden- og tredjepladsen modtog hver 9.000 EUR.

FØRSTEPLADSEN: **Slovak Debate Association** i Slovakiet for programmet *The Critical Thinking Olympiad*

[Slovak Debate Association \(SDA\)](#) er en slovakisk NGO, der arbejder for at fremme frisind og kritisk tænkning samt aktivt medborgerskab blandt unge i Slovakiet. Gennem en række programmer lærer SDA unge at vurdere fakta og meninger, formulere deres egne argumenter og forholde sig kritisk til det, de ser og hører i medierne, så de bliver i stand til at finde troværdige informationskilder. På den måde skaber organisationen et rum for åben og offentlig debat om vigtige problemer i det slovakiske samfund.

Et af de mest vellykkede programmer blev lanceret i 2021 under titlen **Critical Thinking Olympiad (CTO)**. Det er allerede vidt udbredt, og sidste år deltog næsten 9.000 elever fra over 300 skoler. Dette innovative projekt er en konkurrence, der opbygger modstandsdygtighed over for misinformation blandt unge. Desinformation er udbredt i Slovakiet, hvor 61 % af slovakkerne har manglende tillid til medierne, og over halvdelen tror på konspirationsteorier. CTO arbejder på at imødegå denne udfordring direkte ved at opbygge mediekendskab og ændre forbrugsvaner blandt unge.

Konkurrencen henvender sig til tre aldersgrupper (8. til 13. klassetrin), og deltagerne bliver gennem tre runder udsat for en række medieudfordringer fra den virkelige verden. Opgaverne er udformet, så de afspejler det indhold, eleverne kan blive udsat for i deres dagligdag. Eleverne analyserer TikTok-videoer, faktatjekker indhold skabt med kunstig intelligens og vurderer opslag på Instagram for at forsøge at skelne

mellem virkelighed og misinformation. Eleverne deltager også i en offentlig talerunde, hvor de skal præsentere deres argumenter for deres jævnaldrende.

"The Critical Thinking Olympiad bidrager til at gøre samfundet mindre polariseret ved at lære tusindvis af unge at forholde sig til forskellige perspektiver, genkende kognitive skævheder og give udtryk for deres holdninger på en konstruktiv måde," fortalte **Richard Vaško**, der er stifter af og koordinator for programmet. "Ved at styrke kritisk tænkning og mediekendskab gennem denne kompetencebaserede øvelse sætter vi de unge i stand til at gå uden om misinformation og navigere nuanceret i samfundsdebatten."

ANDENPLADSEN: Reporters d'Espoirs i Frankrig for prisen *Prix Européen Jeunes Reporters d'Espoirs*

[Reporters d'Espoirs](#) (journalister for håb) er en fransk nonprofitorganisation, der blev oprettet i 2003. Den var med til at starte metoden "Løsningsjournalistik", som nu er en vidt udbredt form for journalistik, der søger at løse de aktuelle udfordringer for samfundet. Organisationen tilskynder journalister til at anvende denne positive tankegang og hylder gennem en række priser de bedste nyskabelser inden for reportager og redaktionelt arbejde blandt journalister og unge.

Prisen **Prix Européen Jeunes Reporters d'Espoirs** er et initiativ, som både belønner og uddanner journalister inden for fransksproget løsningsjournalistik. Dette program med mange forskellige facetter giver deltagerne mulighed for at lære om løsningsjournalistik gennem et onlinekursus, der gennemføres i samarbejde med journalisthøjskolen i Aix-Marseille. Deltagerne får hver en mentor, som hjælper dem med at forbedre deres skrive- og talefærdigheder, og trænes i at holde et pitch. Vinderne inviteres til Paris til en 48 timer lang uddannelsesrejse, hvor de møder andre ligesindede journalister og eksperter fra hele Europa. Seks vindere modtager til sidst præmier på i alt 10.000 euro.

"Bekæmpelse af polarisering er en central del af metoden for løsningsjournalistik, som handler om at fremstille verdens kompleksitet og diversiteten blandt de aktører, som arbejder sammen eller hver for sig på alle niveauer og i alle lande, og samtidig beskrive, hvordan lokale initiativer kan udbredes," sagde **Gilles Vanderpooten**, direktør for Reporters d'Espoirs.

I løbet af de første tre udgaver af konkurrencen var der over 400 ansøgere fra 25 lande. I den igangværende fjerde udgave er antallet af ansøgninger godt på vej til at overstige 300. Organisationen har allerede hjulpet over 75 ansøgere med at forbedre deres skriftlige og mundtlige fransk.

Idéen er let at kopiere, og teamet taler allerede med journalister fra Spanien, Italien og Belgien om at indgå et partnerskab og udbrede prisen yderligere.

"Vores ambition er at udvide prisen fra den fransktalende del af verden til andre EU-sprog", sagde Gilles Vanderpooten. "Det er vejen til at få flere og flere unge til at engagere sig i et løsningsorienteret Europa".

TREDJEPLADSEN: FEC Diversité asbl i Belgien for deres projekt *ESCAPE GAME EXTREME DROITE pour se désintoxiquer*

I Europa og resten af verden er højreorienterede ideologier ved at finde fodfæste. Partier på den yderste højrefløj vinder frem, og der er en stigende populisme. Den belgiske nonprofitorganisation [FEC Diversité](#) har udviklet en metode til at imødegå disse holdninger blandt lærere, fagforeninger og almindelige borgere.

ESCAPE GAME EXTREME DROITE pour se désintoxiquer er et "escape game", hvor spillerne skal befri sig selv fra højreekstremistiske idéer på en sjov og underholdende måde. Spillerne informeres om, at de er blevet "smittet" med højreekstremistiske ideologier og skal befri sig selv fra dem gennem en række opgaver. På den måde lærer de, hvordan højreekstremistiske idéer spredes og forstærkes i samfundet.

Spillet omfatter fire områder, der hver især indeholder en særlig opgave, som spillerne skal løse. I område A skal deltagerne diskutere virkningen af højreekstremisme på arbejdspladsen gennem interaktioner med 19 genstande. I område B skal spillerne læse virkelige fortællinger fra migranter for at forstå deres rejse til Europa. I område C hører deltagerne en lydoptagelse af en "højreekstremistisk tale", som ledsages af en række billeder. I område D skal spillerne forholde sig til en rapport om et parti på den yderste højrefløj og derefter løse en række krydsordsopgaver.

Det indlevende spil modereres af personer klædt i gastætte dragter og med gasmasker, hvis stemmer er slørede. Tanken med de forskellige opgaver er, at deltagerne skal bruge alle fem sanser, så de virkelig tager oplevelsen med sig hjem og bliver bevidste om, hvad der står på spil for demokratiet i Europa.

Siden lanceringen i juni 2023 har næsten 1.000 deltagere gennemført spillet, og kendskabet til det har spredt sig til fagforeninger, organisationer og skoler i og uden for Belgien. Nogle deltagere er kommet fra Frankrig og Bulgarien for at prøve spillet med henblik på at kopiere det andre steder.

"Vi er stolte af at have udviklet et innovativt uddannelsesværktøj, der bekæmper problemet med højreekstremistiske ideologier på en underholdende og interaktiv måde," siger **Malika Borbouse** fra FEC Diversité. "Ved at fremme dialog og kollektive overvejelser har vores initiativ bidraget til at mindske spændinger og fremme et mere inklusivt samfund."

Mød nogle af de andre deltagere

Dette års prisuddeling modtog 58 ansøgninger fra enkeltpersoner, private virksomheder og civilsamfundsorganisationer i mange EU-medlemsstater og afspejler en bred geografisk fordeling.

De dækker en bred vifte af emner, lige fra unges inddragelse og styrkede rolle til social samhørighed og inklusion, fra mediekendskab og misinformation til menneskerettigheder og ligestilling mellem kønnene.

Mange initiativer tager fat på problemet ved dets rødder og bidrager til at forebygge polarisering.

Initiativer som **Euth Voices for Social Change**, der drives af nonprofitorganisationen [Youthmakers Hub](#) i Grækenland, har til formål at sætte unge i stand til at fremme positive forandringer i deres lokalsamfund. Disse projekter tager fat på skadelig polarisering og opbygger en tolerancekultur ved at tilskynde folk til at indgå i konstruktive dialoger og modstå splittende fortællinger, f.eks. gennem uddannelse i digitale færdigheder og podcasting.

Andre projekter bekæmper polariserende narrativer og radikalisering. De bygger bro over kulturelle, etniske og generationsrelaterede kløfter, tackler samfundsmæssige forskelle, fremmer gensidig forståelse og samarbejde, beskytter de grundlæggende rettigheder og inspirerer til social samhørighed.

DEMDIS Digital Discussion, et initiativ iværksat af [DEMDIS](#) i Slovakiet, har skabt en ny softwareplatform, hvor der kan foregå en retfærdig digital diskussion – selv om kontroversielle emner. Brugerne stemmer om udsagn og placeres i adskilte opinionsgrupper. Ved at finde et fælles grundlag bygger projektet broer mellem disse polariserede lejre.

[The Baltic Human Rights Society's Vejledning om menneskerettigheder](#) er et eksempel på, hvordan civilsamfundet kan arbejde for at værne om de grundlæggende rettigheder. Vejledningen fungerer som en platform for undervisning i menneskerettigheder og giver flersprogede forklaringer om, hvordan menneskerettigheder kan og bør fungere i specifikke situationer i dagligdagen.

Dette års ansøgninger omfattede også en række kulturelle og kunstneriske tilgange til bekæmpelse af polarisering, såsom [Arty Farty's Atlas géopolitique de la culture et des médias indépendants en Europe](#). Dette initiativ fremhæver prioriterede temaer for et netværk af uafhængige kultur- og medieorganisationer i hele Europa såsom inklusion, mindskelse af territoriale skel eller behovet for at bekæmpe desinformation. Disse projekter viser, at kultur og medier kan spille en transformativ rolle for afpolariseringen af et samfund.

Det europæiske borgerinitiativs dag 2025: Initiativet skal nå sit fulde potentiale

Det europæiske borgerinitiativ har vist sig at være et effektivt redskab til at øge borgernes deltagelse i det politiske liv i EU. Men det skal styrkes for at undgå, at EU-institutionerne mister kontakten til de europæiske borgere.

Det [europæiske borgerinitiativ \(ECI\)](#) er en deltagelsesmekanisme på EU-plan, der har til formål at styrke det direkte demokrati. Hvis et initiativ mobiliserer mindst én million EU-borgere (med et fastlagt minimumsantal borgere fra mindst syv medlemsstater), kan Kommissionen anmodes om at fremsætte et lovforslag inden for et bestemt område, hvor medlemsstaterne har overført deres beføjelser til EU.

Siden 2012, hvor det europæiske borgerinitiativ blev lanceret, har Kommissionen registreret 119 initiativer, og initiativtagerne har indsamlet ca. 20 mio. underskrifter. Indtil videre er 11 initiativer blevet godkendt, hvoraf de ti allerede har modtaget et svar fra Kommissionen.

[ECI-dagen](#), der afholdes hvert år af Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU), er et vigtigt forum og en vigtig platform, hvor allerede registrerede og fremtidige initiativtagere og interessenter kan udveksle oplysninger og erfaringer og præsentere deres borgerinitiativ og aktiviteter for offentligheden.

I år blev ECI-dagen afholdt som led i civilsamfundssugen den 18. marts.

"EU bør tage yderligere skridt hen imod et deltagelsesdemokrati som supplement til sin repræsentative form. Det europæiske borgerinitiativ er det allerførste redskab til deltagelsesdemokrati på tværnationalt plan", sagde **Laurențiu Plosceanu**, EØSU's næstformand med ansvar for kommunikation.

Ifølge Den Europæiske Ombudsmand, **Teresa Anjinho**, er det europæiske borgerinitiativ et effektivt redskab, men det har ikke levet op til sit fulde potentiale. "Vi er nødt til at forbedre kommunikationen om dets formål og funktioner. Bevidstgørelseskampagner skal intensiveres, så borgerne bliver fuldt ud bekendt med, hvad et europæisk borgerinitiativ kan bruges til, så de kan skride til handling. Det kræver åbenhed, ærlighed og kommunikation at bevare det europæiske borgerinitiativ som et meningsfuldt redskab. Hvis vi fejler, vil vi heller ikke kunne bevare tilliden til dette redskab og til vores Unions fremtid ", sagde Teresa Anjinho.

I løbet af ECI-dagen blev der fremlagt ni ECI-initiativer, der bl.a. vedrører adgang til vand, fødevarerikkerhed, abort, LGBTQ+-rettigheder, beskyttelse af eksisterende bygninger mod nedrivning, beskyttelse af videospilerven, en ny model for reduktion af emissioner ved hjælp af luftkvoter ("Air-Quotas") og nye sundhedsstandarder for medicinsk brug af psykedeliske stoffer.

Som reaktion på opfordringerne til at sikre finansiering af borgerinitiativerne opfordrede **Adriana Mungiu**, chef for ECI-kontoret i Kommissionens Generalsekretariat, initiativstillerne til ikke at sætte næsen op efter nye budgetmæssige løsninger, der udelukkende er bestemt til europæiske borgerinitiativer, da sådanne løsninger ligger langt ude i fremtiden. De bør i stedet gøre større brug af de midler, der er til rådighed i det nuværende EU-budget, herunder i kapitlerne om borgerdeltagelse. (at)

[Tre måder, hvorpå det europæiske borgerinitiativ kan bringe europæerne tættere på Europa](#)

Af Daniela Vančić

Det europæiske borgerinitiativ er helt enestående: Ingen andre steder i verden findes der et lignende værktøj til at give borgerne direkte indflydelse på lovgivningen. Initiativet er dog stadig ikke blevet rigtig anerkendt, skriver Daniela Vančić, ansvarlig for EU-politik og -lobbyarbejde i Democracy International, som deler tre idéer til at give det europæiske

borgerinitiativ mere gennemslagskraft.

[Det europæiske borgerinitiativ](#) er et af EU's mest virkningsfulde demokratiske værktøjer, kun overgået af valgene til Europa-Parlamentet. Borgerinitiativet har engageret over 20 millioner borgere i de 13 år, det har eksisteret, og har dermed vist sig at være en vigtig platform for deltagelse. På trods af sit potentiale får det imidlertid sjældent den anerkendelse, det fortjener.

Læs her, hvorfor det europæiske borgerinitiativ er så vigtigt – og find tre idéer til at gøre det endnu mere virkningsfuldt.

Det europæiske borgerinitiativs rolle i en polariseret verden

Hvad gør det europæiske borgerinitiativ helt enestående? Der findes ikke noget tilsvarende værktøj andre steder i verden. Borgerinitiativet giver borgerne mulighed for at påvirke lovgivningen direkte ved at indhente støtte fra mindst syv EU-medlemsstater. I en tid hvor den politiske polarisering er stigende, fungerer borgerinitiativet som en vigtig bro mellem borgerne og beslutningstagerne ved at fremme samarbejde, etablere forbindelser og fremme reelle forandringer.

Det europæiske borgerinitiativ handler grundlæggende om at inspirere folk til at involvere sig i udformningen af politikker. Det samler forskellige grupper, sætter gang i den offentlige debat og fungerer som et talerør på den europæiske scene. For eksempel har initiativet [My Voice, My Choice](#), som for nylig har indsamlet over en million underskrifter, mobiliseret et netværk af aktivister, organisationer og offentlige personer (herunder internationale personligheder som Barack Obama) og sat gang i en bredere debat om grundlæggende rettigheder. Denne form for mobilisering skaber både vedvarende værdi for selve demokratiet og for den pågældende sag.

Rettidig handling er afgørende

Det europæiske borgerinitiativ har et enormt demokratisk potentiale, men for at frigøre det fuldt ud er der behov for rettidig handling fra EU-institutionerne. Mens nogle initiativer, såsom [End the Cage Age \(Slut med opdræt i bure\)](#), har ført til positive forandringer i EU-politikken, går der ofte for lang tid fra indhentelsen af støtte til et initiativ til den lovgivningsmæssige opfølgning heraf. Det kan være frustrerende for både borgerne og civilsamfundet, som risikerer at miste tiltro til processen.

For at fastholde momentum bør EU overveje at fremskynde borgerinitiativer med overvældende stor opbakning i befolkningen. Selv om EU-lovgivning er en tidskrævende proces, bør et borgerinitiativ med klar og udbredt opbakning behandles med særlig omhu og opmærksomhed. Borgerne skal kunne se deres idéer blive omsat til handling hurtigt, så det europæiske borgerinitiativ bliver en katalysator for rettidig forandring og et redskab til indflydelse.

Civilsamfundsorganisationernes rolle med hensyn til at presse på for europæiske reformer

Civilsamfundsorganisationerne har altid stået i centrum af det europæiske borgerinitiativ, idet de har mobiliseret borgerne og skabt opmærksomhed om værktøjets potentiale. Helt fra starten har organisationer som Democracy International spillet en vigtig rolle med hensyn til at udvikle og støtte det europæiske borgerinitiativ. Men civilsamfundets rolle stopper ikke der.

Disse organisationer skal fortsat slå til lyd for reformer, der kan styrke borgerinitiativet som et demokratisk instrument. For eksempel bør der gennem det europæiske borgerinitiativ kunne foreslås ændringer af EU-traktaterne – noget, der stadig er uden for rækkevidde, men som kunne få stor indvirkning på Europa fremtid. Debatten om traktatreformer er under udvikling, og det accepteres i stigende grad, at EU har brug for en traktat, der er stand til at imødegå de udfordringer og udnytte de muligheder, vi står over for i dag, hvorfor det er vigtigere end nogensinde at udvide det europæiske borgerinitiativ og give borgerne en plads ved bordet.

Lad det europæiske borgerinitiativ være en kilde til inspiration for udformningen af politikker

Lad os hæve ambitionsniveauet for det europæiske borgerinitiativ. Én måde at udnytte det europæiske borgerinitiativs fulde potentiale på kunne være at tage initiativer i betragtning, selvom de ikke opfylder de formelle kriterier for et europæisk borgerinitiativ. Det er ikke alle gode idéer, der kan opfylde kravet om en million underskrifter, men det betyder ikke nødvendigvis, at de ikke er værd at tage i betragtning. Det er ikke nogen nem opgave at gennemføre en kampagne for et europæisk borgerinitiativ, især ikke når der skal gøres en tværnational, flersproget og multinational indsats. Selv nogle af de bedste idéer har muligvis ikke de nødvendige ressourcer til at nå den høje barre for succes.

For eksempel var initiativet *Single Communication Tariff Act* fra 2012 ikke et "vellykket" borgerinitiativ ifølge standarddefinitionen, men det var inspiration til "roaming til hjemmetakst"-politikken, der trådte i kraft fem år senere til gavn for millioner af rejsende europæere, der nu kan nyde godt af gratis dataroaming i udlandet. Det viser, at selv et borgerinitiativ, der ikke opfylder målet for underskrifter, kan udløse politiske ændringer. EU bør være åben for at tage alle borgerdrevne idéer i betragtning, også dem, der ikke når op på en million underskrifter, og benytte dem som en inspirationskilde for fremtidig lovgivning.

De vigtigste konklusioner

Det europæiske borgerinitiativ er et utroligt værdifuldt redskab til at styrke demokratiet i Europa, navnlig i en tid, hvor de demokratiske værdier er under pres i hele verden. Det sætter borgerne i stand til at lufte deres idéer på EU-scenen, mobilisere offentlig støtte og skabe meningsfulde virkninger. Nu hvor det europæiske borgerinitiativ går ind i sine teenageår, er det på tide at tænke over, hvordan man kan styrke dette enestående værktøj og skabe en stærkere og mere direkte forbindelse mellem borgerne og institutionerne.

Det europæiske borgerinitiativ kan med fortsat støtte fra civilsamfundet bidrage til at opbygge en mere deltagerorienteret og lydhør Europæisk Union og styrke EU's position som global leder inden for demokrati.

*Daniela Vančić er ansvarlig for EU-politik og -lobbyarbejde i [Democracy International](#), hvor hun har arbejdet for deltagelsesbaseret og direkte demokrati siden 2017. Med over ti års erfaring inden for borgerdeltagelsesprocesser er hun en anerkendt ekspert i det europæiske borgerinitiativ. I 2022 var hun med til at redigere bogen *Complementary Democracy: The Art of Deliberative Listening*.*

**MY VOICE
MY CHOICE**

[Det europæiske borgerinitiativ "My Voice, My Choice": Over 1,2 millioner mennesker bakker op om retten til abort](#)

[Det europæiske borgerinitiativ "My Voice, My Choice"](#) slår til lyd for adgang til sikker abort for alle kvinder i EU. Initiativet blev iværksat i april 2024 og koordineres af den slovenske organisation "8th of March Institute" og har formået et indhente over én million underskrifter længe inden fristen. EØSU Info har talt med initiativtagerne om vigtigheden af deres kampagne i det aktuelle politiske klima, hvor kvinder i stigende grad

mister kontrollen over deres reproduktive rettigheder.

Hvad fik jer til at starte initiativet "My Voice, My Choice", og hvad er jeres endelige mål?

Vi begyndte at tænke på en kampagne for at beskytte retten til abort i Europa for næsten tre år siden, da dommen i sagen Roe mod Wade blev omstødt i USA. De amerikanske kvinder mistede fra den ene dag til den anden deres forfatningsmæssige ret, og vi vidste med det samme, at vi også var nødt til at beskytte retten til abort i Europa. Kvinder i Polen dør på hospitaler på grund af et næsten fuldstændigt forbud mod abort. De har gennem de seneste år afholdt nogle af de største demonstrationer for retten til abort. Kvinder i Malta kan stadig komme i fængsel for at få foretaget en abort. I år har Giorgia Meloni givet antiabortgrupper tilladelse til at demonstrere på abortklinikker og chikanere kvinder, der forsøger at få en abort. Over 20 millioner kvinder i Europa har ikke mulighed for at få en abort.

Derfor iværksatte vi kampagnen "My Voice, My Choice". Vi arbejdede sammen med et team af internationale jurister om at udarbejde vores forslag, og vi etablerede et stærkt netværk af organisationer over hele Europa.

Vores mål er at beskytte retten til abort på EU-niveau og sikre bedre adgang til abort for kvinder, som i øjeblikket er nødt til at rejse til andre lande på grund af abortforbud (f.eks. kvinder i Malta og Polen), eller fordi de i mange tilfælde nægtes abort af samvittighedsgrunde (som det ses i Italien og Kroatien), eller for enhver kvinde, der i øjeblikket ikke har råd til en abort (i lande som Tyskland og Østrig).

Det er netop på grund af det aktuelle politiske klima, at vores kampagne er så vigtige lige nu. Vi er nødt til at stå sammen og vise, at størstedelen af befolkningen går ind for retten til abort og er imod begrænsninger af den reproduktive frihed. De fleste europæere støtter fri abort, og vi skal stå sammen for at beskytte dem.

Hvad beder i helt konkret Kommissionen om at gøre? Hvordan kan dette opnås, i betragtning af at sundhed hører under medlemsstaternes kompetence?

Vi foreslår, at Kommissionen opretter en finansiel mekanisme, der skal fungere som en tilvalgsmechanisme for medlemsstaterne, og som dækker omkostningerne til abortprocedurer. Den skal fungere på samme måde som programmerne for kræftforebyggelse og -behandling.

Tanken er, at enhver, der er nødt til at rejse til et andet land for at få foretaget en abort – på grund af strenge restriktioner i deres eget land eller nægtelse af abort af samvittighedsgrunde — ikke skal betale for proceduren af egen lomme. Lige nu rejser tusindvis af kvinder til andre lande, hvor de nogle gange betaler tusindvis af euro for indgrebet. Det er ikke alle, der har råd til det.

Det kan godt være, at abort ikke hører ind under Kommissionens ansvarsområder, men finansielle programmer vedrørende sundhedspleje gør, og det er derfor, vi kan kunnet registrere vores borgerinitiativ.

Hvorfor har I valgt at gå gennem et europæisk borgerinitiativ? Hvad tror I chancen er, for at Kommissionen vil reagere positivt?

Vores slovenske organisation [8th of March Institute](#), som koordinerer "My Voice, My Choice"-kampagnen, har stor erfaring med nationale borgerinitiativer, underskriftsindsamlinger og folkeafstemninger. Gennem den nationale borgerinitiativmekanisme er det allerede lykkedes os at ændre 15 love i Slovenien og vinde to nationale folkeafstemninger. Vi ønskede derfor at benytte et tilsvarende redskab til direkte demokrati på EU-plan og blev på den måde bekendt med det europæiske borgerinitiativ. Vi ønskede at skabe en direkte

forandring, der ville have varig indvirkning på de reproduktive rettigheder for alle i Europa, og derfor besluttede vi os for at begynde at indsamle underskrifter.

Gennem kampagnen har vi sikret os politisk opbakning fra alle de centrale og venstreorienterede politiske grupper i Europa-Parlamentet, fået støtte fra betydningsfulde politikere på nationalt plan i mange EU-medlemsstater og skabt gode forbindelser til og veletablerede forhold med EU-kommissærer. Vi håber, at de vil lytte på de mere end 1,2 millioner mennesker, der bakker op om vores initiativ.

Hvordan fik I mobiliseret folk fra flere forskellige EU-lande til at støtte jeres initiativ og hjælpe med at indsamle underskrifter? Hvilke kanaler bruger I til at sprede jeres budskab?

Vi har i løbet af kampagnen opbygget et stærkt netværk af over 300 organisationer og skabt et smukt fællesskab med over 2.000 frivillige fra hele Europa. Vi ville gerne være til stede i gadebilledet i de europæiske byer og landsbyer, hvor vores frivillige stod klar til at indsamle underskrifter. Det er lykket os at skabe en stærk onlinetilstedeværelse på vores [Instagramprofil](#), men vi benytter også andre kanaler såsom [Facebook](#), [TikTok](#), YouTube, [BlueSky](#), [X](#) og andre sociale medier.

I nåede målet om én million underskrifter, som er kravet for et vellykket borgerinitiativ, for en måned siden inden fristen for indsamling af underskrifter. Hvad har I fået af feedback og støtte, herunder økonomisk støtte, indtil videre?

Det lykkedes os at nå op på én million underskrifter i december efter at have indsamlet dem i ni måneder. Og vi lukkede underskriftindsamlingen med 1,2 millioner underskrifter inden fristen.

Det er lykket at indsamle underskrifterne ved hjælp af vores netværk og fællesskab, men vi har også ansøgt om forskellige finansieringsmuligheder under hele vores kampagne for at understøtte den. My Voice, My Choice har også vundet den slovenske pris Sociology Society Award og er kandidat til SozialMarie-prisen. Vi har også fået støtte fra alle de centrale og venstreorienterede politiske grupper i Europa-Parlamentet samt individuel støtte fra flere parlamentsmedlemmer, Parlamentets næstformand, **Nicolae Ștefănuță**, den franske senator **Melanie Vogel** og den slovenske præsident, **Nataša Pirc Musar**, og premierminister, **Robert Golob**. Mange aktivister og enkeltpersoner fra forskellige EU-lande har også støttet kampagnen, f.eks. **Luisa Neubauer** fra Tyskland og **Alice Coffin** fra Frankrig.

[My Voice, My Choice](#) er et initiativ, der er ved at blive til en af Europas største feministiske bevægelser. Det omfatter over 300 organisationer, adskillige støtter og dedikerede frivillige fra hele EU, som arbejder sammen for at sørge for adgang til sikker abort i hele Den Europæiske Union.

[Sandheden om krig fås ved at spørge dem, der lever i krig](#)

Tatiana Povalyaeva repræsenterede Ukraine ved dette års [Dit Europa, din mening! \(YEYS\)](#) sammen med sine elever. Som lærer på en gymnasieskole i Kharkiv stod hun sidst foran sin klasse i februar 2022 og har undervist online lige siden. Hun beskriver udfordringerne med at undervise i en by blot 40 km fra den russiske grænse, som har været udsat for gentagne angreb siden krigens begyndelse.

Hvordan har krigen påvirket dig som lærer og underviser og din evne til at undervise, og hvordan har den påvirket uddannelsessystemet generelt i Ukraine?

I Kharkiv er næsten alle skoler nu gået over til onlineundervisning, fordi vi ikke har nok beskyttelsesrum til at garantere vores elevers sikkerhed ved undervisning med fysisk fremmøde. Det har vi nu gjort i tre år, og den sidste gang jeg så mine elever i klassen, var den 23. februar 2022. Mange elever har forladt landet – det var de nødt til. De bor nu i mange forskellige europæiske lande, hvilket jeg som lærer føler stor sorg over. Jeg savner mine elever, og jeg ved, at de har mange ting at kæmpe med. Undertiden er de nødt til at modtage undervisning i såvel europæiske som ukrainske skoler. Det er en enorm byrde for dem. Samtidig er vi, som stadig lever og bor i Ukraine, i konstant fare. Ingen fortjener at gå igennem dette.

At undervise og støtte elever i en krigstid er noget, vi aldrig har stået over for før. En af de største udfordringer for mig er, at jeg føler mig magtesløs, hvad angår hjælp til nogle elever. Min viden og erfaring er ikke altid nok til at håndtere deres helbredsproblemer som følge af stress og virkningerne heraf. Jeg har set alvorlige ændringer af elevers personlighed på grund af posttraumatisk stressforstyrrelse, hvor der er mere brug for en læges hjælp end en lærers. Det er smertefuldt at erkende, at man ikke kan beskytte sine elever mod disse hårde oplevelser. Vi er dog stadig tæt på vores elever, klar til at hjælpe og støtte dem og tage os af dem.

En anden udfordring er selv at forblive modstandsdygtig og være en god ressource for mine elever, ikke kun hvad angår skolen, men også andre aspekter af livet. En stærk og robust underviser kan tilbyde eleverne mere, men spørgsmålet er: Hvordan bevarer man denne styrke? Lærere, der lever og arbejder i en krigstid, har brug for lige så meget støtte som alle andre, fordi vi støtter de børn, der er vores fremtid. Jo mere positiv en lærer føler sig, desto mere støtte og opbakning kan vedkommende give sine elever.

Hvorfor mener du, at det er vigtigt at tilskynde dine elever til at være interesserede i politik eller samfundsliv eller til at deltage i internationale arrangementer som dette?

En af lærernes vigtigste opgaver er at tilskynde vores elever til at være aktive. Det er endnu vigtigere at inspirere dem til at forblive engageret i det politiske liv, da politik har en betydelig indvirkning på menneskers liv. Det giver en god mulighed for at komme med idéer og løsninger på mange af de problemer, vi står over for i dag.

Ved at deltage i internationale arrangementer som Dit Europa, din mening! kan eleverne finde ligesindede og tilhængere, som de kan dele deres idéer med, arbejde sammen med for at finde de bedste løsninger og udveksle værdifulde erfaringer med. Møder med jævnaldrende giver uden tvivl eleverne mulighed for at reflektere over, hvor progressive de er, hvilke planer, mål og perspektiver de har, og hvilken form for personlig vækst de stadig har brug for.

Hvis du kunne sige noget til andre lærere eller andre skoler, hvad ville du så sige som lærer i Ukraine på nuværende tidspunkt?

Der er kun tre punkter, jeg gerne vil dele med mine kolleger og deres elever. For det første: Hvis du virkelig vil vide sandheden om krigen, så spørg de mennesker, der lever med den.

For det andet: Det er vigtigt at stå sammen for at hjælpe andre og være klar til at forebygge katastrofale hændelser. Man skal også forstå, hvor vigtigt det er at indgå i et stærkt fællesskab med fælles moralske værdier, interesser og fremtidsudsigter.

Det tredje punkt – og nok den mest livsbekræftende kendsgerning – er, at vi er i live. Vi lever vores liv, vi kæmper og opnår resultater. Vi forbedrer os, vi håber på det bedste, og vi gør meget for at bevise, at der selv i de sværeste tider er håb og appetit på livet. Vi respekterer dem, der ofrer deres liv for vores

selvstændige fremtid, og vi hjælper dem alt det, vi kan. Vi er taknemmelige over for alle, der hjælper.

De ukrainske studerende deltager i mange nationale og internationale arrangementer og konkurrencer samt De Olympiske Lege, hvor de opnår flotte resultater og international anerkendelse. Samtidig lærer vi at overleve fysisk, intellektuelt og følelsesmæssigt under yderst vanskelige levevilkår og gøre os vores egne erfaringer midt i Europa.

Tatiana Povalyaeva har undervist i engelsk ved Kharkiv Lyceum 99 i Ukraine i næsten 26 år. Hun deltog i dette års Dit Europa, din mening! (YEYS), hvor hun ledsagede sine elever.

Redaktør

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Bidragydere til denne udgave

Chrysanthi Kokkini (ck)
Claudia-Paige Watson Brown (cpwb)
Daniela Vincenti (dv)
Dimitra Panagiotou (dm)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Joanna Harnett (jh)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallett (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)
Veronika Kadlecová (vk)

Koordinering

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresse

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,

99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.